

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського
Кафедра психології, філософії та суспільних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА ПСИХОЛОГІЯ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність С4 Психологія
освітньо-професійна програма Психологія
форма(и) навчання денна та заочна

Київ-2025 рік

**Інформація про розробника(ів) та розгляд і схвалення
робочої програми навчальної дисципліни**

РОЗРОБНИК робочої програми навчальної дисципліни

(науковий ступінь, вчене звання, посада)

Кандидат педагогічних наук, доцент

Євген ПУЗИРЬОВ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної ради навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 8 від 27.08.2025

Голова НМР

Сергій ГУБАРЄВ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

1.1. Назва навчальної дисципліни, код в освітній програмі	Пенітенціарна психологія, ВБ 2.7.	
1.2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки	
1.3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	3-й рік навчання, 6 семестр.	
1.4. Обсяг навчальної дисципліни за формами здобуття освіти	очна (денна)	<i>заочна</i>
Кількість кредитів	4	4
Загальна кількість годин, в тому числі:	120	120
● аудиторні години	16	10
лекції	8	6
<i>семінарські</i>	8	4
● самостійна робота	104	110
1.5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	7-й семестр – залік	
1.6. Інформація про консультації	<i>Згідно затвердженого графіка консультацій</i>	
1.7. Мова викладання	українська	
1.8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача(ів) (науковий ступінь, вчене звання)	Пузирьов Євген Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент	
1.9. Контактна інформація викладача	puzyrov.yevhen@tnu.edu.ua	

2. Опис навчальної дисципліни

2.1 Анотація дисципліни.

Програма навчальної дисципліни «Пенітенціарна психологія» складено відповідно до освітньої програми «Психологія» підготовки бакалавра галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини. Вивчення навчальної дисципліни «Пенітенціарна психологія» є вкрай важливим елементом підготовки фахівця психолога для роботи в умовах пенітенціарної системи, зокрема, допомагає ознайомитися із: закономірностями психічної діяльності людини відбиваючої покарання за правопорушення; виправним впливом; обставинами та факторами, що супроводжують процес виправлення та закріплення у свідомості нового шляху життя і суспільної взаємодії.

Вивчення дисципліни розвиває практичні навички взаємодії з співробітниками пенітенціарних установ та засудженими, виявлення та розв'язання проблем психологічного здоров'я в специфічному середовищі, а також розробку та впровадження психологічних програм з виправлення та ресоціалізації засуджених.

2.2 Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни: формувати у здобувачів вищої освіти

комплексне розуміння про можливості пенітенціарної психології як дієвого механізму впливу на особистість засуджених з метою їх виправлення; стратегії і засобів ефективної ресоціалізації; закономірностей впливу на поведінку і подальше життя таких осіб.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Пенітенціарна психологія» є:

- вивчення психологічних особливостей засуджених відповідно до віку, життєвого досвіду, характеру вчиненого злочину (психологічна оцінка та діагностика особистості засуджених, включаючи їхні морально-психологічні особливості, психічний стан, інтелектуальні та емоційні аспекти);
- використання даних про особистість засудженого в організації індивідуально-виховної роботи;
- аналіз мотивів поведінки засуджених;

- формування позитивних рис характеру та вольових якостей у засуджених;
- вивчення структури формальних і неформальних груп у місцях позбавлення волі, виявлення закономірностей зміни психіки та підбір індивідуальних засобів психологічного впливу для ефективності урівноваження поведінки;
- надавання характеристики окремим засудженим і середовищу засуджених;
- проведення роботи з особами віднесеними до групи «ризик»;
- здійснення профілактики професійної деформації.

2.3 Формат проведення дисципліни

Заняття проводяться в змішаному форматі (в аудиторії й онлайн), синхронно й асинхронно (зустріч в аудиторії чи Гугл-класі, або самостійне вивчення матеріалу та виконання завдань).

Під час навчання використовуються наступні форми та методи: проблемна лекція, технологія розвитку критичного мислення (трифазова модель виклик-осмислення-міркування), презентації, бесіди і дискусії, схеми, відео матеріали, навчальні фільми, виконання практичних завдань і індивідуально-дослідних завдань.

Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі на єдиної платформі Google Suite Education; через Google Classroom.

У дистанційному режимі лекції / практичні / семінарські заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також у месенджерах Telegram і Viber.

3. Структура та обсяг навчальної дисципліни ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лек	Сем	Прак	с. р.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет і завдання пенітенціарної психології.	19	2	2		15
Тема 2. Психологічні особливості засуджених обумовлені віком та статтю.	19	2	2		15
Тема 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості засуджених.	19	2	2		15
Тема 4. Ресоціалізаційні заходи щодо засуджених. програми та методи вивчення особистості засудженого.	19	2	2		15
Індивідуальне завдання	14				14
Підготовка до заліку	30				30
Всього годин	120	8	8		104
<i>Підсумковий (семестровий) контроль</i>	залік				

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лек	Сем	Прак	с. р.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет і завдання пенітенціарної психології.	19	1	1		17
Тема 2. Психологічні особливості засуджених обумовлені віком та статтю.	19	1	1		17
Тема 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості засуджених.	20	2	1		17
Тема 4. Ресоціалізаційні заходи щодо засуджених, програми та методи вивчення особистості засудженого.	20	2	1		17

Індивідуальне завдання	12				12
Підготовка до заліку	30				30
Всього годин	120	6	4		110
<i>Підсумковий (семестровий) контроль</i>	залік				

3.1. Тематика семінарських занять

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин за формами здобуття освіти	
		Очна (денна)	заочна
1	Тема 1. Предмет і завдання пенітенціарної психології.	2	1
2	Тема 2. Психологічні особливості засуджених обумовлені віком та статтю.	2	1
3	Тема 3. Індивідуально-психологічні властивості особистості засуджених.	2	1
4	Тема 4. Ресоціалізаційні заходи щодо засуджених, програми та методи вивчення особистості засудженого.	2	1
5	УСЬОГО	8	4

3.2. Тематика самостійної роботи здобувачів

п/н	Зміст навчального матеріалу	Вид діяльності	Кількість годин за формами здобуття освіти	
			очна (дені)	заочна
1	Предмет і завдання пенітенціарної психології.	Складання термінологічного словника, аналіз літератури.	15	17
2	Психологічні особливості засуджених обумовлені віком та статтю.	Термінологічний словник, аналіз літератури, аналіз практичних ситуацій.	15	17
3	Індивідуально-психологічні властивості особистості засуджених.	Аналіз кейсів, симуляція конфліктної ситуації, відпрацювання навичок активного слухання, емпатії, конструктивного зворотного зв'язку.	15	17
4	Ресоціалізаційні заходи щодо засуджених, програми та методи вивчення особистості засудженого.	Аналіз літератури, аналіз практичних ситуацій, проблемні завдання.	15	17
5	Індивідуальне завдання	Реферат, доповіді, есе	14	12
6	Підготовка до заліку		30	30
7	Всього		104	110

4. Інформація про індивідуальне завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни «Пенітенціарна психологія»: реферати, доповіді, есе та інші види індивідуальних завдань, запропонованих викладачем, сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Індивідуальні завдання (ІЗ) з дисципліни «Пенітенціарна психологія» виконуються студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача на основі вільного вибору теми завдання. ІЗ охоплює усі основні теми дисципліни.

При виконанні та оформленні ІЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали.

Тематика есе, доповідей, рефератів для виступів студентів:

Тема 1. Адаптації засуджених до життя в нових умовах.

Тема 2. Природничо-наукові основи пенітенціарної психології.

Тема 3. Психологічні особливості засуджених обумовлені віком та статтю.

Тема 4. Індивідуально-психологічні властивості особистості засуджених.

Тема 5. Класифікація та типологія засуджених, її врахування у соціально - виховній роботі.

Тема 6. Психологія груп та колективу засуджених.

Тема 7. Психологічна характеристика адаптації засуджених до життя в нових умовах.

Тема 8. Психологічні основи режиму відбування покарання та праці засуджених.

Тема 9. Психологічна характеристика діяльності персоналу у пенітенціарних закладах.

Тема 10. Профілактика та запобігання синдрому професійного вигорання.

5. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Засоби навчання:

У разі роботи в режимі онлайн використовується віртуальне навчальне середовище – Google Classroom. У онлайн режимі лекції /

семінарські заняття можуть бути проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. У режимі дистанційного навчання вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування тощо.

Також використовується корпоративна пошта, що забезпечує можливість листування з викладачем.

В офлайн режимі для проведення занять використовуються матеріально-технічні ресурси: аудиторії, оснащені мультимедійним обладнанням, що відповідають санітарно-гігієнічним нормам, створюють фізичний простір, необхідний для досягнення, передбачених ОП, програмних результатів навчання. Придбані меблі відповідають ергономічним вимогам, а їх кількість достатня для розміщення ліцензованого обсягу здобувачів.

Ауд.207 – Спеціалізована аудиторія «Музей Родовід», стільці з пінопітром (а також аудиторії 219, 224)

Телевізор KIVI 65 Smart TV модель 65U730QB з кріпленням настінним CHARMOUNT (2024)

Приміщення забезпечені Інтернетом (wi-fi). Wi-Fi адаптер TR Link TL-WIN722N Wireless N Adapter 150 Mbps USB 2/0

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення:

- 1) Силабус дисципліни
- 2) Робоча програма
- 3) Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи
- 4) Перелік основної й додаткової літератури вказано в робочій програмі,

6. Політика дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	Обов'язковим є прояв нульової толерантності до жодних форм порушення академічної доброчесності. Очікується, що індивідуальне завдання та доповіді до семінарських занять здобувачів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Під час тестування, підготовки до відповіді на
---	--

	екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем.
Політика використання інструментів штучного інтелекту виконанні завдань дисципліни	Інструмент ШІ має обмежене застосування у навчальному процесі. Його застосування доцільне: 1) з метою первинного ознайомлення зі змістом теми для самостійного опрацювання для складання плану роботи (з подальшим порівнянням з науковими текстами); 2) у випадку аналізу розгляду поняття в різних контекстах – при складанні словника психологічних термінів; 3) при розгляді дискусійних питань психологічної науки – для формулювання питань для обговорення під час семінарського заняття
Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу	Користувачі мають можливість вільно читати, завантажувати, копіювати контент з навчальною та науковою метою, а також розповсюджувати його з обов'язковим посиланням на використані джерела
Політика дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології	Під час занять здобувачі діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Університету. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами, а також реагують належним чином, якщо стають свідками дій порушення професійної етики з боку інших здобувачів чи викладачів. У випадку епідеміологічного режиму виконують всі настанови проти епідеміологічних дій: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики тощо.
Політика щодо відвідування	Здобувачі повинні відвідувати усі лекції, семінари та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Недопустимими є пропуски та запізнення на заняття з неповажних причин. Користування мобільними пристроями під час заняття неприпустиме (за виключенням випадків, коли це пов'язане з виконанням завдання викладача)
Політика дедлайну	Завдання має бути виконане у встановлені строки

	<p>та розміщене у письмовому вигляді у відповідній вкладці в Гугл-класі. Обов'язковим є усний захист не менше двох семінарів з першого модулю і двох семінарів з другого модулі. Усі інші доповіді до семінару разом з презентаціями прикріплюються у Гугл-клас не пізніше ніж через тиждень після того як відбувся семінар з відповідної теми (у випадку недотримання термінів оцінка знижується на 1 бал з кожного завдання). Аналогічним є дедлайн щодо виконання завдань модулю самостійної роботи.</p>
<p>Політика визнання та перезарахування здобувачу результатів навчання з навчальної дисципліни</p>	<p>Визнаються результати навчання здобувача, здобуті в інший період, в іншому ЗВО або під час академічної мобільності відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та Положення про академічну мобільність</p>
<p>Політика визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті</p>	<p>Визнання результатів відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті в Університеті</p>
<p>Порядок відпрацювання пропущених занять</p>	<p>Відпрацювання пропущених занять з поважної причини у вигляді захисту семінарського заняття проводиться на останньому семінарському занятті зі змістового модулю (або під час проведення консультацій)</p> <p>Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається шляхом письмового виконання завдань, передбачених темою заняття. Перевірка виконаних завдань відбувається згідно графіку консультацій (остання п'ятниця місяця, 5 пара). Ці завдання не зараховуються як такі, що були захищені!</p>
<p>Політика оцінювання</p>	<p>Політика щодо оцінювання здобувачів освіти відповідає положенням, розробленим Міністерством освіти і науки та базується на формульованому оцінюванні (самооцінювання і взаємооцінювання), яке передує підсумковому оцінюванню. Оцінювання має бути позитивним за принципом, фокусуючись на досягненнях, а не на невдачах. Усі види оцінювання ґрунтуються на чітко встановлених критеріях та показниках, що диференційовані за різними типами завдань</p>

<p>Політика щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p><i>Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Університету, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.</i></p> <p>Оскарження результатів оцінювання відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Університеті, Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю з екзамену чи заліку</p>
<p>Політика про можливість навчання осіб із особливими освітніми потребами</p>	<p>Реалізується шляхом організації комфортного, інклюзивного та розвиваючого освітнього середовища, забезпечення заходів, спрямованих на попередження психологічного травмування створення адаптованої матеріально-технічної бази (пандуси) та надання комплексної підтримки (психологічної, соціальної)</p>

7. Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача

7.1 Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.

Формою підсумкового контролю за навчальною дисципліною є залік.

Контрольні заходи включають поточний контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і за результатами виконання завдань самостійної роботи. Передбачені такі види контрольних заходів: усна співбесіда під час семінарських та практичних занять, усний захист повідомлень за темою семінарського заняття, виконання тестових завдань, перевірка письмового звіту за результатами виконання письмових завдань.

Здобувачу, який **не набрав прохідного мінімуму (60 балів)** з навчальної дисципліни - отримує незадовільну оцінку і вважається таким, що має академічну заборгованість.

7.2 Методи контролю та оцінювання

усне опитування: самооцінювання і взаємооцінювання

перевірка письмових робіт: доповідь до семінару, презентація, реферат, есе, конспект, словник

метод програмованого контролю: тестовий контроль.

7.3 Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих форм здобуття освіти та видів навчальних занять,

передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання захисту доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті:

Презентація, доповідь, есе, рефераті- це наочне представлення результатів самостійної роботи здобувача з опрацювання обраної теми, питання, завдання тощо. Мета презентації – набуття здобувачем навичок з аналізу інформації та наочного представлення результатів дослідження. Критерії оцінювання наведені у таблиці 1.

3 бали – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання.

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, може не вистачати аргументації в поясненнях. Допускаються несуттєві неточності.

1 бал – не в повному обсязі володіє матеріалом. Має суттєві помилки у відповіді.

Таблиця 1

Критерії оцінювання презентації, доповіді, есе, реферату

Кількість балів	Мета	Висновки	Ключові положення	Структура
<i>3 бали</i>	Всі частини пов'язані з метою і предметом дослідження та містять важливі твердження за темою дослідження	Результати дослідження узагальнюються метою формулювання важливих і значущих висновків за темою дослідження	Матеріал має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження	Дослідження надає інформацію в логічній послідовності і завершується викладенням важливих моментів дослідження
<i>2 бали</i>	Матеріал містить важливі твердження за темою дослідження, але містить не відповідну темі інформацію	Деякі висновки є недостатньо обґрунтованими	Дослідження має в основі декілька ключових положень, однак вони перевантажені інформацією	Дослідження має певну непослідовність викладу теми дослідження

<i>1 бал</i>	Матеріал має опосередкова не відношення до теми дослідження	Висновки є нелогічними або недостатньо обґрунтованими	У ключових положеннях відчувається нестача інформації, що необхідна для поточнення висновків	Дослідження має непослідовність у викладі теми
--------------	---	---	--	--

Критерії оцінювання доповнення / участі в дискусіях:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

Критерії оцінювання практичних завдань:

4 бали - здобувач у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову, додаткову літературу та інформаційні ресурси, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження;

3 бали - здобувач у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

2 бали - в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, наявні суттєві неточності;

0-1 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповідях чи в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань самостійної роботи.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів *підсумкового (семестрового) контролю*, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені програмою навчальної дисципліни;

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- *характер відповідей* на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння *застосовувати* теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати *достовірність* одержаних результатів

7.4 Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми здобуття освіти та форми підсумкового (семестрового) контролю.

Розподіл балів за видами діяльності (денна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	5	4	20	Залік
Підготовка доповідей, есе, рефератів	5	5	25	
Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	5	5	25	
Розв'язання практичних завдань	4	5	20	
Тестування	10	1	10	
Разом			100	
Загальна рейтингова оцінка : $20+25+25+20+10 = 100$				

Розподіл балів за видами діяльності (заочна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарському занятті	5	2	10	Залік
Підготовка доповідей, есе, рефератів	6	5	30	
Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	6	5	30	
Розв'язання практичних завдань	4	5	20	
Тестування	10	1	10	
Разом			100	
Загальна рейтингова оцінка : $10+30+30+20+10 = 100$				

7.5 Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Значення оцінки

За шкалою ECTS	Відсоток студентів, що звичайно досягають відповідної оцінки	Визначення	За національною системою	За системою ВНЗ
A	10	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	"Відмінно "	90-100
B	25	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище за середній рівень з декількома помилками	"Добре"	80-89
C	30	ДОБРЕ – загалом, правильна робота з деякою кількістю грубих помилок	" Добре "	75-79
D	25	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	" Задовільно "	66-74
E	10	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	" Задовільно "	60-64
FX	—	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати, перш ніж одержати залік	"Незадовільно " з можливістю перездачі	30-59
F	—	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	" Незадовільно " з обов'язковим повторним вивченням курсом	0-29

8. Перелік запитань для самоперевірки

1. Загальне поняття про пенітенціарну психологію як науку. Предмет та завдання пенітенціарної психології.
2. Характеристика принципів та методів пенітенціарної психології.
3. Зв'язок пенітенціарної психології з іншими науками.
4. Основні закономірності ВНД людини та їх врахування в соціально-виховній роботі із засудженими.
5. Поняття про темперамент та характеристика його типів. Особливості врахування темпераменту засудженого під час проведення індивідуальної роботи.
6. Негативні риси характеру. Психологічні методи, що дозволяють впливати на зміну негативних рис характеру засудженого.

7. Характеристика пам'яті, особливості її розвитку у засуджених.
8. Особливості когнітивних процесів у засуджених.
9. Уява та її особливості у засуджених.
10. Мислення та особливості його розвитку у засуджених.
11. Характеристика видів та рівнів здібностей. Психологічні умови формування та розвитку здібностей у засуджених.
12. Спрямованість особистості та її структура. Особливості спрямованості засуджених.
13. Поняття почуттів та емоцій. Особливості їх прояву у засуджених.
14. Вольова дія та її структура. Особливості прояву вольових якостей засуджених.
15. Мотиви та їх види. Особливості мотивів поведінки засуджених.
16. Особливості психодіагностичної роботи з новоприбулими засудженими.
17. Збір інформації та визначення індивідуальних психологічних особливостей особистості засудженого.
18. Особливості взаємодії із засудженим з використанням методів опитування: інтерв'ювання, бесіди, анкетування.
19. Кримінально-правова класифікація засуджених та їх характеристика.
20. Класифікація засуджених за соціально-психологічною характеристикою та її врахування у виховній роботі.
21. Психологічні особливості засуджених, обумовлені їх віком та статтю.
22. Психологічні особливості засуджених підліткового віку та їх врахування у виховній роботі з даною категорією.
23. Психологічна характеристика засуджених юнацького та молодіжного віку та особливості організації виховної роботи з ними.
24. Психологічні особливості засуджених зрілого віку.
25. Психологічні особливості засуджених, які страждають на алкоголізм. Зміст роботи з даною категорією засуджених.
26. Психологічні особливості засуджених, які страждають на наркоманію. Зміст роботи з даною категорією засуджених.

27. Характеристика осіб схильних до суїциду. Особливості роботи із засудженими схильними до суїциду.
28. Головні психолого-педагогічні вимоги щодо проведення індивідуальної бесіди з засудженим.
29. Особливості застосування вербальних та психомімічних прийомів встановлення психологічного контакту в процесі проведення індивідуальної бесіди. Техніки проведення індивідуальних бесід.
30. Поняття групи “ризик”. Особливості психологічної роботи із засудженими, які відносяться до групи “ризик”.
31. Сутність метода соціометрії та особливості його застосування в роботі із засудженими.
32. Кримінальні традиції як фактор впливу на формування протиправної поведінки засудженого. Заходи боротьби з кримінальними традиціями в умовах УВП.
33. Морально-психологічна атмосфера в колективі співробітників установ виконання покарань. Фактори, що впливають на професійну деформацію співробітників УВП.
34. Шляхи профілактики та подолання професійної деформації пенітенціарного персоналу.
35. Робота начальника відділення СПС щодо профілактики конфліктів в середовищі засуджених.
36. Види психологічної роботи, що запобігають формуванню малих неформальних груп з негативною спрямованістю в установах виконання покарань.
37. Види та зміст психологічної підготовки засуджених до життя на волі.
38. Стрес і фрустрація як типи прояву психічно напруженої ситуації.
39. Головні завдання, зміст, функції діяльності психологічної служби УВП.
40. Поняття режиму в установах виконання покарань та його психологічна сутність. Характеристика груп засуджених за їх відношенням до режиму утримання.
41. Характеристика виховної та каральної функції режиму в установах виконання покарань.

42. Поняття конфлікту та конфліктної ситуації. Стадії розвитку конфліктної ситуації.
43. Професійні принципи діяльності пенітенціарного психолога. Права та обов'язки психолога УВП.
44. Поняття та особливості групової думки, настрою в середовищі засуджених. Стратифікація середовища засуджених.
45. Поняття психологічного бар'єру та причини виникнення бар'єрів під час встановлення психологічного контакту із засудженим. Види психологічних бар'єрів та їх характеристика.
46. Поняття лідерства в неформальних групах. Робота начальника відділення СПС із негативно спрямованими лідерами.
47. Психологічна сутність методу узагальнення незалежних характеристик засудженого та особливості його застосування в умовах УВП.
48. Психологічні особливості праці засуджених. Характеристика мотивів відмовлення засуджених від праці.
49. Поняття екстремальної ситуації. Психологічна підготовка щодо дій пенітенціарного персоналу в психічно напружених та екстремальних ситуаціях.
50. Поняття малої неформальної групи, її ознаки та особливості. Типи конфліктів у середовищі засуджених та психологічні аспекти профілактики та розв'язання.

9. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Демиденко, Н. М. Юридична психологія: навч. посіб.: [Електр. вид.]. Хакрів. нац. ун-т внутр. справ, 2025. 186с. <https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/24053>
2. Кацавець Р. С. Юридична психологія. Навч. посіб. 3-тє вид., доповн. Київ: Алерта, 2023. 294 с.
3. Кацавець Р.С. Пенітенціарна психологія. Навч.посіб. Київ: Алерта, 2018. 110с.
4. Матяш М.М., Луньов В. Є., Прудка Л.М. Пенітенціарна психологія. Навч.посіб. Київ: Право,2020.218с.

5. Основи пенітенціарної психології : навчальний посібник. За ред.: Крейду Н.П., Лактіонова О.М., Сороки А.В., Скокова С.І. Харків: ХНУ імені В.М.Каразіна, 2007. 140 с.
6. Робоча книга пенітенціарного психолога. За ред.: В.М.Синьова, В.С. Медведєва. Київ: МП Леся, 2010. 224 с.
7. Чебоненко С.О., Третяк О.С. Пенітенціарна психологія: навчальний посібник. Чернігів: ЮК, 2011. 219 .

Додаткова література

- 1) Загальна психологія: Підручник для студентів ВНЗ. За заг. ред. С.Д. Максименка. Київ: Форум, 2010. 319 с.
- 2) Збірник нормативних документів і методичних рекомендацій з питань кадрового забезпечення органів, установ і навчальних закладів кримінально-виконавчої системи. Упорядники: М.Кревсун, А.Литвинов. Київ, 2004. 348с.
- 3) Кримінально-виконавчий кодекс України: станом на 16 січ. 2017 р. Харків: Право, 2017. 89 с.
- 4) Курси з розвитку соціальних та життєвих навичок для ув'язнених: практичний базовий посібник для персоналу з підготовки до звільнення. За ред.: М.Седдон, А.Шуть. Київ: Рада Європи, 2017. 86 с.
- 5) Лозниця В.С. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник Київ: КНЕУ, 2011. 288 с.
- 6) М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2014. 487 с.
- 7) Морозов О.М., Морозова Т.Р. Агресивні засуджені: Монографія / О.М. Морозов, Т.Р.Морозова. Київ: МП Леся, 2000. 204 с.
- 8) Федоренко Р.П. Психологія суїциду: Навчальний посібник. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. 260 с.

Інформаційні ресурси.

1. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів: Закон від 8.04.2014. № 1186 – У11. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>
2. Про затвердження положень про програми диференційованого виховного впливу на засуджених Наказ № 1418/5 від 16.05.2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0727-16>

3. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. Законодавство України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE32462.html
4. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: наказ Міністерства юстиції України № 2300/5 від 04.11.2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13>
5. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17>